

Fidel Castro

Hundra Års Kamp. La Demajagua

Tal den 10 oktober 1968

Ingen annan minneshögtid har varit så viktig som den vi firar idag. Tydligt kommer vädret än en gång att sätta oss som deltar i denna minneshögtid på ett litet prov. Om vi minns rätt var det just efter det att Kubas oberoende hade utropats, när de första ”mambiserna”¹ var på väg till orten Yara, vid omkring samma tid som nu, som en våldsam regnskur utsatte dem för ett första — symboliskt elddop. Eftersom våra första mambiser då inte ägde mer än ett fåtal hagelbössor och var otränade, då det var deras första strid, förstörde regnet patronerna och vapnen kunde inte avfyras den kvällen — den kväll då det första kubanska blodet offrades i den hundraåriga kampen.

Idag — som jag sade — firar vårt folk hundraårsdagen av detta krig. Och detta första hundraårsjubileum av början på den revolutionära kampen i vårt land är för oss den viktigaste minneshögtiden, som ägt rum i vårt lands historia.

Vad betyder den 10 oktober 1868 för vårt folk? Vad betyder detta ärorika datum för vårt lands revolutionärer? Det innebär helt enkelt början på 100 års kamp, början av revolutionen på Kuba. På Kuba har det nämligen bara funnits en Revolution: den som påbörjades av Carlos Manuel de Céspedes den 10 oktober 1868 och som vårt folk för vidare i denna stund.

Det råder ingen tvekan om att Céspedes personifierade inställningen hos den tidens kubaner, personifierade värdigheten och upprorsandan hos ett heterogent folk, som började födas i historien.

Utan tvekan var Céspedes den som var mest besluten av konspiratörerna 1868 att ta till vapen. Det har framkommit några tolkningar kring hans inställning, fast hans beteende i verkligheten endast hade en enda väsentlig motivering. På alla konspiratörernas möten hade Céspedes visat sig vara den mest resolute. På mötet den 3 augusti 1868 vid gränsen mellan Tunas och Camagüey, föreslog Céspedes en omedelbar resning. Vid senare möten med revolutionärerna från provinsen Oriente, under de första dagarna i oktober, upprepade han att det var nödvändigt att omedelbart gå till aktion. Tills slutligen den 5 oktober 1868, vid ett möte i sockerfabriken Rosario — om jag inte minns fel — de mest beslutsamma revolutionärerna samlades och beslöt att upproret skulle äga rum den 14 oktober.

Det är historiskt känt att Céspedes fick kännedom om ett telegram som skickats den åttonde samma månad av general-guvernören på Kuba där denne gav instruktioner åt provinsmyndigheterna att arrestera Carlos Manuel de Céspedes. Men Carlos Manuel de Céspedes gav inte myndigheterna tillfälle att ta initiativet, utan flyttade tidpunkten för upproret närmare, sände ut lämpliga instruktioner och den 10 oktober utropades på denna plats Kubas oberoende.

Många revolutionära rörelsens historia har nämligen slutat i fängelset eller på schavotten. Det står utom allt tvivel att Céspedes hade klart för sig att denna resning inte kunde låta vänta på sig för mycket, eller att man inte kunde riskera en lång process för att uppnå en perfekt organisation, en välbeväpnad armé, stora mängder vapen för att påbörja striden, eftersom detta under de rådande omständigheterna i vårt land var mycket svårt. Men Céspedes fattade beslutet.

Därför har Martí sagt att beslutsamheten härrörde från Céspedes och dygden från Agramonte,

¹ Kallas patrioterna som deltog i befrielsekampen mot det spanska kolonialväldet.

även om det fanns stor beslutsamhet hos Agramonte och mycken dygd hos Céspedes. Och Martí uttryckte själv vid ett tillfälle, då han förklarade Céspedes agerande, sin avvikande mening gentemot andra revolutionärer i frågan om uppskjutandet av kampen och sade ”att uppskjuta den var kanske att ge de vaksamma koloniala myndigheterna tillfälle att kasta sig över dem”.

Och historiska fakta har bevisat att detta beslut var nödvändigt, att just denna beslutsamhet skulle bli gnistan som tände ett ärorikt krig, ett krig som varade i tio år; ett krig som startades utan några som helst resurser av ett praktiskt taget obehäpnat folk, som då började tillämpa den klassiska strategin och den klassiska metoden att förse sig med vapen: att erövra dem från fienden.

Under dessa 100 år av kamp var inte detta det enda tillfälle då vårt folk, utan vapen, utan utbildning i krig, såg sig nödgat att kasta sig in i striden och förse sig med vapen från fienden. Och vårt folks historia under dessa hundra år bekräftar denna axiomatiska sanning: om vi för att ta upp kampen först måste invänta alla de ideala förhållandena, ha tillgång till alla sorts vapen, försäkra oss om alla förnödenheter — då skulle kampen aldrig ha börjat. Och om ett folk är berett att kämpa så finns vapnen i fiendens kaserner, i förtryckarnas kaserner.

Denna realitet, detta faktum, har bekräftats i alla våra strider, i alla våra krig.

När kampen började 1895 och Maceo landsteg i Baracoa-trakten, följdes han av en handfull män med några få vapen. Och när Martí landsteg med Máximo Gómez på en plats på södra kusten i Oriente, en mörk och stormig natt, var det också med en liten grupp kombattanter. De hade inte en armé bakom sig. Armén var här bland folket, och vapnen var här i händerna på förtryckarna.

Endast några dagar senare ryckte de fram inne i provinsen och träffade på José Maceo med en stor armé kämpande i närheten av Guantánamo. Längre fram mötte de Antonio Maceo, som efter att ha landstigit blivit kvar uppe i bergen och skogarna i Baracoa — alldeles ensam!, och som några veckor senare tog emot Máximo Gómez och Martí med en armé på tretusen orientebor organiserade och färdiga för kamp.

Dessa händelser gav oss ett utomordentligt exempel och lärde oss mycket under svåra tider. Att det inte fanns resurser, att det inte fanns vapen, var inte heller då något hinder för att börja kampen, eftersom man hade ett folk, som man kunde lita på.

Och detta är inte bara ett exempel för de kubanska revolutionärerna, det är ett lysande exempel för revolutionärer i hela världen.

Vår Revolution, med sin speciella karaktär, med sina väsentliga egenskaper, har mycket djupa rötter i vårt lands historia. Därför är det nödvändigt, att alla vi revolutionärer klart inser, att vår Revolution är en enda Revolution som började den 10 oktober 1868.

Dagens sammankomst är som ett möte som folket stämt med sin egen historia, som ett möte mellan den aktuella revolutionära generationen och dess egna rötter. Inget kommer att bättre lära oss att förstå vad en revolution är för något, inget kan bättre lära oss att förstå den process som en revolution innebär, inget kan lära oss att bättre förstå vad revolution betyder, än analysen av vårt lands historia, än analysen av vårt folks historia och av de revolutionära rötterna hos vårt folk.

Det är möjligt att fosterlandet för många varit något av ett naturligt fenomen, att den kubanska nationen och det nationella medvetandet alltid existerat. Det är möjligt att många inte stannat upp för att tänka på hur den kubanska nationen bildats, hur vårt medvetande som folk och hur vårt revolutionära medvetande skapats.

För hundra år sedan existerade inte detta medvetande, för hundra år sedan existerade inte den kubanska nationaliteten. Då existerade inte ett folk med känsla för gemensamma intressen och för

ett gemensamt öde. För hundra år sedan var vårt folk en brokig massa, som i första hand bestod av medborgare från den härskande kolonialmakten. I andra hand en stor mängd medborgare födda i detta land, några direkta ättlingar till spanjorerna, andra med rötter längre tillbaka i tiden, av vilka några var för den koloniala makten och andra var emot den. I tredje hand en stor mängd slavar, som på ett kriminellt sätt fraktats till vårt land för att obarmhärtigt exploateras sedan exploatörerna redan utrotat den ursprungliga befolkningen i vårt land.

Naturligtvis var spanjorerna i första hand ägare till rikedomarna; ägare till affärerna och ägare till jorden.

Men det fanns också ättlingar till spanjorer, s. k. kreoler, som ägde sockerfabriker och stora plantager. Under sådana omständigheter var givetvis okunnigheten enorm och kulturen förbehållen spanjorerna och deras ättlingar.

Under de första årtiondena av förra seklet när resten av Latinamerika redan befriat sig från det spanska kolonialväldet, var ännu Spaniens makt stadigt etablerad i vårt land, som de kallade den sista och värdefullaste juvelen i den spanska Kronan.

Inflytandet i vårt land från Latinamerikas frigörelse blev förvisso obetydligt.

Man vet att Latinamerikas frihetshjältar hyste idén att sända en armé till Kuba för att befria oss. Men här fanns förvisso ännu inte någon nation att befria, helt enkelt därför att det inte fanns ett folk som var medvetet om behovet av denna frihet.

Under första hälften av förra seklet handlade idealen, som bars upp av den bildade delen av befolkningen — den del som var i stånd att utveckla politiska tankegångar, inte precis om tanken på Kubas oberoende.

På den tiden diskuterades huvudsakligen slaveriet. Godsägarna, de rika, oligarkin som dominerade i vårt land, den spanska eller den kubanska, var mycket rädd inför tanken att slaveriet skulle avskaffas; det vill säga att dess intresse som ägare, dess intresse som klass, och enbart dessa intressen, ledde den till att överväga en annektering till Nordamerikas Förenta Stater.

Så uppstod en av de första politiska tendenserna, som man kallade för annekteringsrörelsen. Denna hade en grund av ekonomisk karaktär: det var tänkandet hos en klass, som åt sig ville säkra den skamliga institution som slaveriet utgör, genom att annektera sig till Förenta Staterna, där en stor grupp stater bibehöll denna institution. Eftersom motsättningarna mellan Sydstaterna och Nordstaterna kring slaveriet redan uppstått, stödde sydstaterna den kubanska annekteringstanken i avsikt att därigenom kunna räkna med ännu en stat, som skulle hjälpa till att garantera deras parlamentariska majoritet i Förenta Staterna.

Detta var syftet med den expedition under mitten av 1800-talet, som leddes av Narciso López.

När vi studerade i skolan, beskrevs Narciso López som en patriot. Man beskrev honom som en befriare. Så många saker presenterades för oss på ett otroligt förvanskat sätt, även efter att den s. k. republiken utropats på Kuba. Vi fick lära oss att Narciso López hade kommit för att befria Kuba, när verkligheten var den att han kom stödd av slaveriets politiker i Förenta Staterna. Avsikten var att erövra ännu en stat just för att stödja den omänskligaste och mest reaktionära institutionen — slaveriet.

På den tiden fick annekteringsrörelsen avsevärd styrka i vårt land. Det är nödvändigt att vi tar hänsyn till den, för denna rörelse har av ett eller annat skäl, i en eller annan form, periodiskt dykt upp i Kubas historia.

Vid vissa tidpunkter förlorade annekteringstendenserna i styrka och andra strömningar vid sidan

om den spanska politiken i vårt land växte fram. Dessa kallade man för reformistiska strömningar eftersom de inte var förespråkare för Kubas befrielsekamp, utan i stället för vissa reformer inom det spanska kolonialväldet.

Ännu hade ingen verklig rörelse för oberoende, för ett verkligt oberoende, framkommit. Den spanska koloniala regimens upprepade bedrägerier gjorde att en liten grupp ur det kubanska befolkningsskikt, som hade såväl goda materiella tillgångar som god tillgång till kultur och information om vad som ägde rum i världen, för första gången väckte idén om att uppnå sina rättigheter genom revolution, med vapen i hand i en öppen kamp mot den koloniala makten.

Men ingen skall tro att denna grupp nödvändigtvis kunde räkna med stöd från majoriteten av befolkningen, att de skulle kunna räkna med ett stort stöd när kampens timme var inne, ty, som vi sade förut, då existerade inte ett nationellt medvetande.

Bland de rika kreolerna fanns en orsak till djup splittring. Spanjorerna var naturligtvis motståndare till reformer, och ännu starkare motståndare till ett oberoende. Men många rika kreoler var också motståndare till idén om ett oberoende eftersom de var fjärrade från de mer radikala idéerna genom slaverifrågan. Därför kan man säga att detta var en väsentlig fråga som grundligt splittrade de mer radikala, mer progressiva elementen bland de rika kreolerna, från de element som också kallade sig kreoler — för ännu talades det inte om kubaner — och som framför allt bekymrade sig om sina ekonomiska intressen, vilket är logiskt. De var framför allt intresserade av att bevara slaveriet. Därför stödde de först annekteringstanken, sedan reformismen, och sedan allt utom idén om ett oberoende och idén om att erövra rättigheterna genom väpnad kamp.

Och detta utgör en mycket viktig punkt. Ni ser hur denna motsättning under loppet av hundra år kommer att upprepas periodiskt.

En liten grupp, som väl kunde börja kallas patriotisk, tillhörande de förmögna och välutbildade befolkningsskikten var fast besluten att erövra sina rättigheter med vapen. Den ställdes då inför denna komplicerade situation, inför dessa djupa motsättningar, som nödvändigtvis skulle föra till en hård och lång kamp. Det som verkligen gjorde dem till revolutionärer var att de begrep att det endast fanns en väg för dem att erövra sina rättigheter, deras beslutsamhet att gå den vägen, deras brytning med traditionerna med de reaktionära idéerna och deras beslut att avskaffa slaveriet.

Idag kanske man kan tycka att det var ett enkelt beslut, men beslutet att avskaffa slaveriet innebar den mest revolutionära åtgärden, som kunde fattas inom ett genuint slavsamhälle.

Det som gör Céspedes så stor är inte bara det fasta beslutet att resa sig, utan handlandet som följde på detta beslut — som blev det första han gjorde efter utropandet av landets oberoende — nämligen att ge friheten åt sina egna slavar, samtidigt som han förkunnade sin syn på slaveriet. Till dessa principiella uttalanden lade han vissa reservationer med förhoppningen att därigenom få med sig det största möjliga stödet bland resten av de kubanska godsägarna.

I Camagüey proklamerade revolutionärerna redan från första början avskaffandet av slaveriet, och Guáimaro Konstitutionen från den 10 april 1869² befäste definitivt rätten till frihet för alla kubaner, genom att slutgiltigt avskaffa den hatade och sekelgamla slaveriinstitutionen.

Detta medförde naturligtvis — som alltid i flertalet av sådana processer — att många av de rika kreoler, som tvekade mellan att stödja eller inte stödja Revolutionen avhöll sig från att stödja den. De avlägsnade sig från kampen och började i handling stödja kolonialmakten.

Det vill säga att i samma mån som Revolutionen radikaliserades, isolerades den grupp av

² Den Kubanska Republikens första konstitution.

kubaner, den grupp av kreoler, som redan då insåg vilka man kunde räkna med för att föra denna revolution framåt. Dessa bestod av de enkla människorna från folket och de nyss befriade slaverna.

I dessa första ögonblick i början av den revolutionära kampen på Kuba började obönhörligt lagarna för alla revolutionära processer att verka. Motsättningarna uppstod samtidigt som de revolutionära idéerna radikaliserades och fördjupades. Denna fördjupning och radikalisering av revolutionens idéer har fortsatt till våra dagar.

På den tiden diskuterades naturligtvis inte rätten att äga produktionsmedlen. Man diskuterade några mäns äganderätt över andra. När Revolutionen avskaffade denna rätt — en radikal revolution från det ögonblick som den avskaffat ett sekelgammalt privilegium, från det ögonblick den avskaffat denna falska rätt grundad på seklers existens — genomförde den en djupt radikal aktion i vårt lands historia, och från och med detta ögonblick började det nationella medvetandet att skapas, och benämningen kuban började att användas för första gången om alla dem som rest sig och med vapen i hand kämpat mot kolonialmakten.

Det är välkänt hur detta krig utvecklades. Det är välkänt att mycket få folk i världen varit i stånd att uthärda så stora, så otroligt hårda lidanden som det som det kubanska folket fick uthärda under dessa tio års kamp. Att ignorera dessa uppoffringar är ett brott mot rättvisan, ett brott mot kulturen, ett brott för varje revolutionär.

Vårt land kämpade ensamt, alldeles ensamt, medan de andra broderfolken i Latinamerika — som några decennier tidigare hade befriat sig från det spanska väldet — låg djupt sjunkna i förnedring, förtryckta av tyranniet bildat av de sociala intressen som ersatte det spanska tyranniet bland dessa folk. Endast vårt land, och inte hela landet, utan en liten del av landet kämpade under tio år mot en fortfarande mäktig makt, som kunde räkna med, och räknade med hundratusentals välbeväpnade man för att bekämpa de kubanska revolutionärerna.

Känd är den nästan totala bristen på hjälp utifrån, historien om splittringen i utlandet som försvårade och slutligen omöjliggjorde stödet från de kubaner som emigrerat till dem som tagit till vapen. Men dock — genom enorma uppoffringar, genom att stödja och bära hela tyngden av detta krig, och övervinna de svåra situationerna — lyckades vårt folk så småningom lära sig krigets konst, och så småningom skapa en liten men energisk armé som försåg sig med vapen från sina fiender.

Så började för första gången ledare och officerare för den revolutionära rörelsen att växa fram ur folkdjupet, bland bönderna och de befriade slaverna. Då uppstod lysande patrioter, de mest framstående soldater. Så framkom bröderna Maceo för att nämna ett exempel som symboliserar dessa enastående människor.

Efter tio år förlorades denna hjältemodiga kamp, inte mot de spanska vapnen utan den förlorades mot en av de svåraste fiender som den kubanska revolutionära processen alltid haft emot sig — splittringen mellan kubanerna. De besegrades av regionalismen, av "caudillismo"³, det vill säga av den fiende som varit ett konstant hinder i den revolutionära processen.

Det är till exempel känt att Máximo Gómez efter att ha invaderat provinsen Las Villas och nått stora militära framgångar, blev praktiskt taget utvisad ur denna provins av regionalismen och lokalismen. Detta är inte tillfället att analysera varje människas roll i denna kamp. Vad som är av

³ Caudillo är den gängse beteckningen i Latinamerika på den typ av folkledare som får stöd av massorna huvudsakligen genom sin personliga utstrålning, karisma. Caudillismo: socialpolitiska fenomen som är resultatet av ett sådant ledarskap.

intresse är att analysera processen och konstatera att stridigheterna, regionalismen, lokalismen och "caudillismen" krossade de tioåriga hjältemodiga ansträngningarna.

Men det måste också erkännas att man inte av dessa kubaner — dessa första kubaner som började att grunda vårt fosterland — kunde begära den grad av kunskap och politisk erfarenhet, den grad av politiskt medvetande — för de hade ett djupt patriotiskt medvetande — som de revolutionära idéernas utveckling nått idag. Vi kan ju inte analysera dåtidens företeelser med våra dagars begrepp. Det som idag är fullkomligt klart, som inte kan ifrågasättas, var det inte då och kunde inte vara det då. Kommunikationerna var svåra, kubanerna var tvungna att kämpa mot enorma svårigheter, ständigt förföljda, och därför kunde man inte begära av dem att dessa problem inte skulle uppstå — problem som återuppstod i kampen 1895, problem som återuppstod senare i andra hälften av detta århundrade under loppet av den revolutionära processen.

De kubanska krafterna försvagades av inbördes stridigheter. När fienden ökade sin offensiv började mindre stabila element på revolutionssidan att vackla i sin inställning. Det är i dessa ögonblick — vid freden vid Zanjón⁴, som gjorde slut på detta hjältemodiga krig — som Antonio Maceo, framkommen ur folkets djupaste led, den för folket och Kuba mest representativa personligheten i detta krig träder fram med hela sin kraft och hela sin storhet.

Under detta årtionde framkom utomordentliga människor, enormt kvalificerade, som Céspedes, Agramonte, Máximo Gómez, Calixto García och en mängd andra som det skulle ta en ändlös tid att läsa upp. Och det är inte fråga om att jämföra olika personers insatser — som alla var unika — utan helt enkelt att förklara hur denna process utvecklade sig, och hur, när detta tioåriga krig närmade sig sitt slut, den stora personligheten Antonio Maceo dyker upp, som då representerade det radikaliserade revolutionära medvetandet, som inför Zanjón-pakten, som mer än en pakt egentligen var en kapitulation, i den historiska Baraguá-protesten uttryckte sin beslutsamhet att fortsätta kampen. Han ger uttryck åt den mest kompromisslösa och fasta inställningen hos vårt folk genom att förklara att han inte accepterar Zanjón-pakten. Och kriget fortsatte således.

Även efter det att överenskommelser hade nåtts åstadkommer Maceo en serie lysande segrar över de spanska styrkorna. Maceo, som då endast var ledare för en del av trupperna i Oriente-provinsen, kallades Maceo den svarte — då ras och andra fördomar ännu var förhärskande — och kunde inte räkna med stöd från resten av de kämpande revolutionärerna, eftersom ännu många revolutionära kombattanter hyste denna reaktionära och orättvisa fördom. Och därför, även om Maceo i detta ögonblick räddar kampens sak och lyfter den revolutionära andan hos det gryende unga kubanska folket till sin högsta nivå, kunde han inte, trots sin enorma förmåga och hjältemod, fortsätta att underhålla detta krig, och såg sig tvungen att göra ett avbrott i väntan på omständigheterna, som kunde göra det möjligt att åter ta upp kampen.

Bakslaget för de revolutionära styrkorna 1878 fick också politiska följder. I skuggan av nederlaget, i skuggan av besvikelsen återuppstod de rörelser som årtionden tillbaka representerat annekteringspolitiken och reformismen, för att verka för en ny politisk rörelse, autonomismen.

Meningen var naturligtvis att sätta sig emot de radikala teserna om oberoende och att den enda vägen för att uppnå detta oberoende var den väpnade kampen.

Efter det Tioåriga Kriget återuppstod således i det kubanska politiska tänkandet den pacifistiska tendensen, den koncilianta tendensen, tendensen som motsätter sig de radikala teserna, som representerats av de väpnade kubanerna. På samma sätt återuppstod annekteringtendenserna.

⁴ Freden vid Zanjón, (Zanjón-pakten). Undertecknades av flera kubanska revolutionära ledare och den spanska kolonialmakten den 10 februari 1878.

Dessa var vanliga till och med under de första åren i det Tioåriga Kriget, då fortfarande många naiva kubaner i den nordamerikanska nationen såg idealbilden av det fria landet, det demokratiska landet, och mindes dess befrielsekamp, Washingtons Frihetsdeklaration, och Lincolns politik.

Så börjar en etapp på nästan tjugo år, mellan 1878 och 1895. Den är av stor betydelse för utvecklingen av det politiska medvetandet i landet. De revolutionära principerna övergavs inte, de radikala teserna glömdes inte bort. Ur denna tradition, skapad av det kubanska folket, ur detta medvetande framkommet ur heroism och tio års kamp, började det nya, ännu mer radikala och avancerade revolutionära tänkandet att tränga fram.

Detta krig skapade en mängd ledare av folkligt ursprung, men det inspirerade också den som otvivelaktigt var den mest geniale och mest universelle av de kubanska politikerna, José Martí.

Martí var mycket ung när det Tioåriga Kriget började. Han fängslades och tvingades i exil. Hans hälsa var dålig, men hans intelligens var lysande. Han var under sina studentår förkämpe för befrielsekampens sak. Han var i stånd att skriva några av de bästa dokumenten i vårt lands politiska historia, när han ännu inte fyllt tjugo år.

När de kubanska vapnen besegrats 1878 blev Martí otvivelaktigt förkämpan och teoretikern för de revolutionära idéerna. Martí tog upp Céspedes, Agramontes och alla andra döda hjältars kamp. Han förde den tidens revolutionära idéer till sin höjdpunkt. Martí var medveten om de faktorer, som hade fört till misslyckandet i det Tioåriga Kriget. Han analyserade grundligt orsakerna och ägnade sig åt att förbereda det nya kriget. Detta höll han på med under nästan tjugo år utan att tappa modet ett enda ögonblick. Han utvecklade den revolutionära teorin, samlade viljor, samlade veteraner från det Tioåriga Kriget, bekämpade på nytt — även på det ideologiska planet — autonomitendensen som motsatte sig den revolutionära linjen, bekämpade också annekteringstendenserna som på nytt trädde fram på den kubanska politiska scenen efter bakslaget och i skuggan av bakslaget i det Tioåriga Kriget.

Martí förkunnade outhärligt sina idéer. Han organiserade emigranterna. Han organiserade praktiskt taget det första revolutionära partiet, det vill säga, det första partiet grundat för att leda en revolution, det första partiet som samlade alla revolutionärerna. Och med en ihärdighet, ett moraliskt mod och en enastående heroism, utan andra resurser än sin intelligens, sin övertygelse och sitt förnuft, gick han in för denna uppgift.

Vi kan säga att vårt land räknar med privilegiet att kunna disponera över en av de rikaste politiska skatterna, en av de värdefullaste källorna för politisk undervisning och kunskap, i tänkandet, i skrifterna, i böckerna, i talen och i hela den enastående verk som är Martí.

Vi, kubanska revolutionärer, är i mer behov än några andra av att fördjupa oss i dessa idéer, fördjupa oss i denna outtömliga källa av politisk revolutionär och mänsklig visdom. Vi tvekar inte en stund om att Martí var den största politiska och revolutionära tänkaren på denna kontinent. Det är inte nödvändigt att göra historiska jämförelser. Under synnerligen svåra omständigheter utvecklade Martí sin aktivitet: under emigrationen efter det militära nederlaget kämpade han utan resurser mot kolonialmakten, mot de grupper som disponerade över pressen och de ekonomiska resurserna för att bekämpa de revolutionära idéerna. Denna aktion utvecklade Martí medan Kuba var dominerat av hundratusentals soldater beväpnade till tändarna. Men över landet låg inte bara detta ok utan också hotet av en ännu större fara: faran att absorberas av en mäktig granne, vars imperialistiska klor började att synligt utvecklas. Under emigrationen arbetade Martí med sin penna, med sina ord samtidigt som han försökte inspirera kubanerna att forma sitt medvetande för att övervinna oenigheter och felaktigheter i ledning och metoder som

var orsaken til bakslaget i det Tioåriga Kriget. Han sökte medla mellan emigranterna, mellan den gamla generationen, som hade börjat kampen för oberoendet, och de nya generationerna. Han sökte förena alla dessa framstående och märkliga militära hjältar. Han förde en hård kamp på det ideologiska planet mot Spaniens kampanj till förmån för kolonialsystemet, mot autonomisternas kampanjer för lagvrängande och bedrägliga valprocedurer som inte skulle leda vårt folk till något mål, och han kämpade också mot annekteringsfaran, inte så mycket som en följd av ett krav från de välbärgade befolkningsskikten som årtiondena innan hade krävt annektering för att behålla slaveriet, utan som en följd av den ekonomiska och politiska maktens utveckling i det land, som redan då började visa sig som den imperialistiska makt som den är idag. Med hänsyn till dessa utomordentligt svåra omständigheter, kan vi gott säga att vår frihetsapostel⁵ stod inför större svårigheter och svårare problem än någon annan revolutionär och politisk ledare i kontinentens historia.

Så uppstod denna lysande personlighet som återupptog kampen för Kubas oberoende tillsammans med Maceo och Máximo Gómez.

Vad kan bättre jämföras med denna ideologiska kamp än den vi för idag? Vad kan bättre jämföras med Martí's ständiga förkunnande av det nödvändiga och ändamålsenliga kriget som enda väg att uppnå friheten — denna Martí's tes till förmån för den väpnade revolutionära kampen — än de teser som den revolutionära rörelsen fick försvara i vårt land i den sista etappen av den revolutionära processen.⁵ I den etapp då den revolutionära rörelsen även fick kämpa mot valmakare, korrumperade politiker och lagvrängare som kom med förslag till lösningar, som under femtio år inte hade kunnat lösa ett enda av landets problem, politiker som visade sig rädda för kampen, rädda för den verkliga revolutionära vägen, den som ledde till den väpnade revolutionära kampen. Och vad kan mer påminna om denna ständiga förkunnelse från Martí's sida, än förkunnelsen från de verkliga revolutionärerna; de som i andra latinamerikanska länder också måste försvara sina revolutionära teser inför de korrumperade och reformistiska politikerna.

Under den revolutionära utvecklingen har samma strider upprepats gång på gång, även om de naturligtvis inte skett under samma omständigheter, eller på samma nivå. Martí motsatte sig reformistiska idéer. Och 1895-årskriget börjar, ett krig lika fyllt av ärorika och hjältemodiga gärningar och otroliga uppoffringar som fyllt av militära bragder. Ett krig, som vi alla vet inte utmynnade i slutgiltig seger för de revolutionära idéerna, om även ingen av våra strider slutade i nederlag, eftersom var och en av dem var ett steg framåt, ett språng mot framtiden. Men sanningen blev att vid krigets slut utbyttes det spanska kolonialoket mot den nordamerikanska politiska och militära interventionen i vårt land.

Kubanerna kämpade under trettio år, tiotusentals och åter tiotusentals kubaner föll på slagfälten, hundratusentals dog under detta krig medan Förenta Staterna förlorade knappt några hundratal soldater i Santiago de Cuba. De erövrade Puerto Rico, de erövrade Kuba, även om landet fick en formell självständighet, de erövrade Filippinerna, tiotusen kilometer från USA och de erövrade andra besittningar. Detta var något av det som Martí och Maceo mest hade fruktat, eftersom det politiska medvetandet och det revolutionära tänkandet hade utvecklats i sådan utsträckning att dessa de främsta ledarna från 1895 års krig hade klara, absolut klara idéer om målen och energiskt förkastade annekteringsidén; och inte endast annekteringen utan även Förenta Staternas intervention i detta krig.

I kväll lästes här ett av de mest berömda styckena ur Martí's tänkande, som han skrev dagen före

⁵ José Martí är också känd som det kubanska oberoendets apostel.

sin död och som blivit något av ett testamente. Där anförtror han en vän sina djupaste tankar, en av de saker han kämpat för, även om han tvingats göra det försiktigt; en av de saker som inspirerat hans handlande och hans liv, en av de saker som givit honom den största glädjen nämligen att redan befinna sig på slagfältet, beredd att ge sitt liv för att ”med Kubas oberoende förhindra att Förenta Staterna genom att erövra Antillerna skulle utsträcka sig över resten av Amerika med ännu en spjutspets”.

Detta är ett av de mest avslöjande, djupaste, och mest karakteristiska av Martí's radikala och revolutionära tänkande, som redan utpekar imperialismen för vad den är, som redan förutser dess roll på denna kontinent, och med en analys som mycket väl kunde tillskrivas en marxist för sitt djup, sin dialektiska innebörd, och sin förmåga att se att i de olösliga motsättningarna i det nordamerikanska samhället skapades dess politik mot resten av världen. Så tidigt som 1895 var Martí i stånd att skriva dessa saker och se långt in i framtiden.

Martí skrev med hela styrkan av sin övertygelse och gisslade hårt annekteringsidéerna som de sämsta inom det politiska tänkandet på Kuba. Och inte endast Martí, utan också Maceo förbluffar vår generation genom sin klarsynthet, genom sin inträngande analys av det imperialistiska fenomenet.

Det är känt att vid ett tillfälle då en ung man närmade sig och talade med Maceo om möjligheten av att Kubas stjärna skulle uppgå i Förenta Staternas konstellation, svarade han att även om han ansåg det otroligt så skulle detta kanske vara det enda tillfälle då han skulle stå på Spaniens sida.

Maceo liksom Martí skrev några dagar innan sin död med en utomordentlig klarsynthet om sitt bestämda motstånd mot Förenta Staternas intervention i Kubas kamp. Han säger ”det är bättre att resa sig eller falla utan hjälp än att ställa sig i tacksamhetsskuld till en så mäktig granne”. Profetiska ord, inspirerade ord, som en av våra största ledare i 1895-års krig uttryckte några dagar före sin död.

Vi känner alla till händelsernas förlopp. Hur Förenta Staterna, när Spanien var så gott som utmattat, handlade efter rent imperialistiska intressen och gick med i kriget, som då varat i trettio år. Med mambissoldaternas hjälp landsteg de och intog Santiago de Cuba, sänkte Admiral Cerveras flotta, som inte var något annat än en museisamling, inte en flotta, som endast av ren och traditionell idealism skickats dit för att bli skjuten i sank, och som tjänstgjorde praktiskt taget som skottavla åt de nordamerikanska slagskeppen i hamnutloppet till Santiago de Cuba. Och då fick Calixto García inte ens komma in i Santiago de Cuba. De ignorerade helt den Väpnade Revolutionära Regeringen, de ignorerade helt Revolutionens ledare, de diskuterade med Spanien över huvudet på Kuba, de bestämde den militära interventionen av sina arméer i vårt land. Den första interventionen ägde rum, och de lade beslag på vårt land militärt och politiskt.

Folket fick aldrig klart reda på detta. För, vem kunde vara intresserad av att göra folket medvetet om denna monstruösa sak? Vilka? De gamla autonomisterna? De gamla reformisterna? De gamla annekcionistaerna? De gamla slavägarna? Vilka? De som varit allierade med kolonialmakten under krigen? Vilka? De som inte önskade Kubas oberoende utan istället landets annektering till Förenta Staterna? De kunde inte ha något intresse av att lära vårt folk dessa historiska sanningar, dessa bittra sanningar.

Vad fick vi lära oss i skolan? Vad sade oss dessa skrupelfria historieböcker om detta? De sade oss att den imperialistiska makten inte var imperialistisk, utan att den generösa regeringen i Förenta Staterna, ivrig att få ge oss friheten, hade deltagit i detta krig och att vi som följd av detta blivit fria. Men vi blev inte fria genom de hundratusentals kubaner som dog under trettio år av kamp, vi blev inte fría genom landsfadern Carlos Manuel de Céspedes hjältemodiga handling som

påbörjade kampen — han som hellre föredrog att få sin son arkebuserad än att göra någon som helst eftergift, vi blev inte fria genom de många kubanernas hjältemodiga ansträngning, vi blev inte fria genom Martí's förkunnelser, vi blev inte fria genom den heroiska ansträngningen av Máximo Gómez, Calixto García och alla dessa ärovördiga frihetshjältar; vi blev inte fria genom Antonio Maceos hjältemodiga död i Punta Brava; vi blev fria helt enkelt för att Teodor Roosevelt landsteg med några ”rangers” i Santiago de Cuba för att kämpa mot en uttröttad och praktiskt taget besegrad armé och för att de Nordamerikanska slagskeppen sänkte Cerveras flytande skrothögar utanför Santiagos hamn.

Och dessa enorma lögnar, dessa otroliga falskarier, var det som man fick lära sig i skolan.

Kanske mycket få saker kan bättre hjälpa oss att bli revolutionärer än minnet av hur djupt man fallit i förnedringen, hur långt man hade nått i förfalskningen av sanningen, hur långt man hade kommit i cynism i syfte att förstöra ett folks medvetande, väg och öde; hur långt man hade nått i brottslig okunnighet om detta folks förtjänster, dygder och begåvning — ett folk som uppoffrat sig som mycket få folk i världen — för att taga ifrån det självförtroendet, för att taga ifrån det sin tillit till sitt öde.

De som kollaborerade med Spanien under de trettio åren, de som kämpat för kolonialmakten, de som låtit gjuta mambisernas blod allierade sig nu med yankee-ockupanterna, allierade sig med yankee-imperialisterna, försökte nu utföra vad de inte lyckades med under trettio år. De försökte till och med att skriva vårt lands historia genom att förvränga den och anpassa den till sina intressen, som var deras annektionistiska intressen, deras imperialistiska intressen, deras antikubanska och kontrarevolutionära intressen.

Med vilka kom imperialisterna överens vid interventionen? De kom överens med de spanska affärsmännen, med autonomisterna. Det bör sägas att i republikens första regering fanns flera ministrar ur autonomisternas led, som hade fördömt revolutionen. De allierade sig med jordägarna, med annektionisterna, de allierade sig med det sämsta, och i skydd av den militära interventionen, och i skydd av ”Platts Amendment”⁶ började de utan några som helst skrupler att förvanska sanningen och att bereda vägen för att överta vårt land.

Det är nödvändigt att denna historia blir känd, det är nödvändigt att vårt folk lär känna sin historia! Det är nödvändigt att vår tids händelser, vår tids förtjänster, vår tids segrar, inte får oss att på ett orättvist och kriminellt sätt glömma vår historias rötter; det är nödvändigt att vårt medvetande av idag, våra idéer av idag, vår politiska och revolutionära utveckling av idag — verktyg som vi äger idag, som de som började denna kamp inte kunde äga inte får oss att för ett enda ögonblick underskatta eller glömma att det vi äger idag, vår tids medvetande, vår tids framgångar — mer än denna vår generations framgångar betyder, och det måste vi säga med all uppriktighet, deras framgångar, frihetshjältarnas framgångar, de som en dag som denna, för hundra år sedan, reste sig på just denna plats och befriade slaverna och utropade oberoendet och började den hjältemodiga kampen som blev en maning och ett exempel för alla de följande generationerna.

Detta exempel inspirerade 1895 års generation. Detta exempel inspirerade de revolutionära kombattanterna under sextio år av förvanskad republik. Detta exempel på heroism, denna tradition inspirerade kombattanterna som deltog i de sista striderna i vårt land.

Och detta är inte något man säger idag för att vi firar en årsdag, utan något som alltid har sagts,

⁶ Tillägg till den kubanska författningen redigerad i USA som institutionaliserade Förenta Staternas rätt att intervensera på Kuba.

och som sagts många gånger och som sades i Moncada.⁷ För när domarna frågade vem som var den intellektuelle upphovsmannen till attacken mot Moncada-kasernen, svarade vi utan tvekan: ”Martí var den intellektuelle upphovsmannen till attacken mot Moncada-kasernen!”

Det är möjligt att den nuvarande generationens okunnighet, eller glömska, eller entusiasm över de aktuella framgångarna, kan leda till att de undervärderar det som vårt folk är dem skyldigt, allt det vårt folk är skyldigt, allt det vårt folk är skyldigt dessa män.

Det var de som förberedde vägen, det var de som skapade förutsättningarna, och det var de som fick tömma den bittra kalken: stridernas upphörande 1878 vid Zanjón, den ännu bittrare bägaren med yankee-interventionen, den mycket bittra kalken med detta lands förvandling till en handelsstation och till ett strategiskt brohuvud — som Martí fruktade; den svåra erfarenheten att se opportunisterna, de korrumperade politikerna, Revolutionens fiender, allierade med imperialisterna regera i det här landet. De tvingades att göra den ännu svårare erfarenheten att se hur detta land regerades av en ambassadör från Förenta Staterna; eller hur en oförskämd funktionär, ombord på en kryssare, kastade ankar utanför Havannas hamn för att ge instruktioner åt alla: åt ministrarna, åt arméchefen, åt presidenten, åt Representanthuset, åt Senaten.

Och det vi talar om är kända fakta, historiskt bevisade fakta. Det vill säga inte så kända som bevisade, för massorna har varit okunniga om dem under en lång tid, de har bedragits under en lång tid. Det är nödvändigt att röra om i arkiven, ta fram dokumenten så att vårt folk, vår generation, kan få en klar bild av hur imperialisterna regerade, vilken typ av memoranda, vilken typ av dokument och vilken typ av oförskämdheter de använde för att regera över detta land, som man gjorde anspråk på att kalla ett ”fritt”, ”oberoende” och ”suveränt” land; så att vårt folk skall lära känna vilken sorts befriare dessa var, vilket grovt och motbjudande agerande de använde i sina relationer med detta land. Om vår generation inte känner till detta är deras revolutionära medvetande inte tillräckligt utvecklat. Om detta lands rötter och historia inte är kända, kommer våra massors politiska kultur att vara ofullständigt utvecklad. För vi skulle inte ens förstå marxismen, vi skulle inte ens kunna kalla oss för marxister om vi inte började med att förstå vår Revolutions egen process, och utvecklingsprocessen hos medvetandet och det revolutionära och politiska tänkandet i vårt land under hundra år. Om vi inte förstår detta, kan vi inget om politik.

Och givetvis har vi tyvärr en lång tid levt okunniga om många historiska fakta.

Eftersom syftet hos dem som här ljerat sig med imperialisterna var att dölja Kubas historia, att förvränga Kubas historia, att tysta våra hjältars heroism, utomordentliga förtjänster, tankar och exempel, så bör vi revolutionärer vara de som bör vara mest intresserade av att sprida kunskaper om historien, de som verkligen är kallade att göra det, att känna till denna historia att känna till dess rötter, att sprida dess sanningar, det är vi, revolutionärerna. Det var lika självklart för dem att dölja historien och ignorera den, som det är för oss att kräva att denna historia från den 10 oktober 1868 till idag, blir känd i alla dess etapper. Och denna historia har mycket hårda, smärtsamma, bittra och förödmjukande kapitel från Platt Amendment till 1959.

Och vårt folk bör också få reda på, hur imperialisterna övertog vår ekonomi. Detta vet vårt folk av egna erfarenheter. De vet inte hur det hände, men att det hände.

Och männen och kvinnorna i det här landet, särskilt de i denna provins där kampen började, där det alltid kämpats för landet frihet, vet hur det var, hur plötsligt amerikanerna ersatte spanjorerna. De vet hur det gick till, och varför järnvägarna, elverken, den bästa jorden, sockerfabrikerna,

⁷ Namnet på kasernen som den 26 Juli 1953 attackerades av de kubanska revolutionärerna. Här syftar Fidel på sitt försvarstal ”Historien skall frikänna mig”.

gruvorna och allt hamnade i händerna på amerikanerna. De vet vad det var som hände här i landet när man omkring åren 1915 och 1920 tvingades att importera arbetare från andra karibiska öar för att arbetskraften

inte räckte till, medan det några tiotal år senare — under tjugotalet, trettiotalet, fyrtiotalet och femtiotalet blev allt värre och det fanns allt fler arbetslösa människor, allt fler övergivna familjer, allt större okunnighet. De vet hur och varför människorna här i landet, där arbetskraften idag inte räcker till för att utveckla de oändliga rikedomarna, för att utveckla vårt folks obegränsade möjligheter fick gå utan sysselsättning under långa månader och tigga sig till ett arbete, inte endast under lågsäsongen utan även under skördetiden. Och hur det var möjligt att kubanen, i denna korrumperade republik, som tiotusentals av våra förfäder, tiotusentals av våra mambiser, färgat med sitt blod, inte ens hade någon möjlighet att tjäna sitt levebröd. Det vill säga, att där våra förfäder kämpat och fallit för vårt lands frihet, hade deras efterföljare, deras söner, inte ens rätten att arbeta för att tjäna sitt levebröd.

Vad var detta för sorts republik där människorna inte ens hade rätt till arbete? Vad var detta för sorts republik där man inte hade tillgång till kulturen, som är så viktig för människan, och där rättvisan och hälsovården inte fanns säkrade? Vad var detta för sorts republik som inte gav sönerna till de hundratusentals stupade i befrielsekrigen, då befolkningen inte ens uppgick till en miljon människor, den minsta möjlighet? Vad var detta för sorts republik där människorna inte ens hade tryggad rätt till arbete, till att tjäna sitt levebröd, i ett land så många gånger indränkt i patrioters blod?

Och detta försökte de sälja till oss som en republik, de försökte att ge oss detta, som om det vore en rättvis stat. Och endast på några få platser, som i Oriente, insåg man detta, där man upplevt det själv, där tiotusentals bönder tvingades att fly upp i bergen till Pico Turquinos sluttningar för att kunna överleva, där sockerarbetarna eller deras förfäder upplevt dessa ohyggliga år. Och vilken framtid väntade detta land!

Men faktum var att nordamerikanerna lade beslag på vår ekonomi. Och om de 1898 ägde investeringar på Kuba till ett värde av 50 miljoner, hade de 1906 160 miljoner i investeringar, 1927 1450 miljoner pesos i investeringar. Jag tror inte det finns något annat land, där en sådan ekonomisk penetration skett så otroligt snabbt. Den ledde till att imperialisterna lade beslag på vår bästa jord, på alla våra gruvor och naturtillgångar, att de exploaterade våra allmänna serviceföretag, att de lade beslag på största delen av sockerindustrin, de mest effektiva industrierna, elektricitetverken, telefonbolaget, järnvägarna, de viktigaste varuhusen och även bankerna.

Då de lade beslag på bankerna kunde de praktiskt taget börja att köpa upp landet med kubanernas egna pengar, för de som har några pengar och vill spara dem sätter in dem i bankerna, vare sig det är mycket eller litet. Och ägarna av bankerna disponerade över dessa pengar. 1927, när ännu inte trettio år hade gått, hade de imperialistiska investeringarna på Kuba på detta sätt nått upp till 1.450 miljoner pesos. Imperialisterna hade lagt beslag på allt med stöd av annekcionistaerna eller ny-annekcionistaerna, av autonomisterna, av dem som kämpade mot Kubas oberoende. Med stöd av marionettregeringar gjordes otroliga koncessioner.

En viss Preston köpte 1901 75 000 hektar jord i Bahia de Nipe för 400 000 dollar, det vill säga mindre än sex dollar per hektar. Skogar av ädelträ, som täckte dessa hektar och som brändes i sockerfabrikernas ugnar, var värda många gånger om denna summa pengar.

De kom med sina fickor fulla med pengar till ett folk utarmat efter trettio år av strider, för att köpa upp den bästa jorden i detta land för mindre än sex dollar per hektar.

Och en viss MacCan köpte samma år 32 000 hektar söder om Pinar del Río. Och en viss James, om jag inte minns fel, köpte samma år 27 000 hektar i Puerto Padre. Det vill säga, att under loppet av ett år hade de förvärvat betydligt mer än 10 000 ”caballerías”⁸ av den bästa jorden i detta land från ett folk utarmat efter trettio års krig. Och på detta sätt, utan att spilla sitt blod och genom att ge ut ett minimum av sin förmögenhet började de att lägga beslag på detta land.

Och värt folk bör lära känna denna historia.

Jag förstår inte hur det kan vara möjligt, att så få ägnat sin tid åt så viktiga och så brådskande uppgifter som behovet av forskning i vårt lands historia, i vårt lands rötter. De föredrar att ägna sig åt andra problem. Många av dem söker efter lätta framgångar genom ytlig läsning, fastän de har en så otroligt rik källa, en så otrolig skatt, ett så otroligt rikt material att fördjupa sig i. Vi är mindre intresserade av de tendenser, som man försöker införa av ren snobbism i vår kultur, än den allvarliga uppgiften, den ofrånkomliga uppgiften, den rättvisa uppgiften att fördjupa sig i det här landets rötter.

Vi bör veta, som revolutionärer, att när vi talar om vår plikt att försvara detta land, försvara fosterlandet, försvara den här revolutionen, bör vi tänka på att vi inte bara försvarar ett tioårigt verk. Vi bör tänka på, att vi inte försvarar en generations revolution. Vi måste tänka på, att vi försvarar ett hundraårigt verk! Vi bör tänka på, att vi inte försvarar det som tusentals av våra kamrater föll för, utan det som hundratusentals kubaner föll för under loppet av hundra år.

Vid segern 1959 uppstod på nytt i vårt land — på ett högre plan — väsentliga problem för vårt folk. 1868 diskuterade man slaveriets avskaffande, diskuterade man människans äganderätt över människan. I vår tid, i vårt sekel, vid vår revolutions seger var den väsentliga frågan, som skulle definiera karaktären på vår revolution inte längre frågan om människans äganderätt över människan utan frågan om människans äganderätt över människans försörjningsmedel.

Om man då diskuterade, om en människa hade rätt att äga tio, hundra eller tusen slavar, diskuterade man nu om ett amerikanskt företag, om ett imperialistiskt monopolföretag hade rätt att äga tusen, femtusen, tiotusen eller femtontusen ”caballerías” jord; diskuterade man nu rätten som gårdagens slavägare kunde ha att äga den bästa jorden i vårt land. Om man då diskuterade människans äganderätt över människan, så diskuterade man nu rätten som ett monopolföretag eller ägaren till en bank, eller en oligark hade att äga en sockerfabrik, där tusentals arbetare var anställda; om det var rättvist att ett monopolföretag eller en oligark ägde t. ex. ett termo-elektriskt kraftverk, en gruva, en industri som var värd tiotusen, eller hundratusen eller miljoner eller tiotalmiljoner pesos; om det var rättvist att en utsugande minoritet ägde affärskedjor utan annat syfte än att profitera genom att fördyra alla varor som det här landet importerade. Om man under förra århundradet diskuterade människans rätt att vara ägare till andra människor, diskuterade man kort sagt människornas rätt att vara ägare till medlen på vilka människan lever. Sannerligen var avskaffandet av slaveriet inget annat än en skenbar frihet. Detta avskaffande kunde inte vara

en realitet, om människorna formellt befriats från att vara andra människors egendom, så länge jorden och industrin — som de var tvungna att leva av — var och förblev andra människors egendom. Och de som igår direkt förslavade människan, förslavade henne nu, och exploaterade henne nu på ett lika uselt sätt genom monopolet över landets rikedomar och över människans försörjningsmedel.

Ty, om en revolution 1868 för att kunna kalla sig revolution måste börja med att befria slaverna,

⁸ Måttenhet, motsvarar 13,5 har.

måste en revolution 1959, om den vill ha rätten att kalla sig revolution, utgå från förpliktelsen att återerövra rikedomarna från en minoritet, som hade monopol på dem och exploaterade dem enbart till sin egen fördel.

Var låg egentligen skillnaden mellan slavens boja 1868 och lönarbetarens 1958? Vilken var skillnaden, om det inte var den att — förutsatt att människan är skenbart fri ägaren till plantager och sockerfabriker 1958 inte bekymrade sig om en arbetare dog av svält, för om han dog fanns det alltid tio andra, som väntade på att ta över hans arbete. Det spelade inte någon roll för en plantageägare, om en arbetare, dennes hustru eller barn dog eller inte eftersom de inte längre var egendom som köptes eller såldes på torget. Detta är sanningar, som folket i Oriente känner alldeles för väl till. Och så avskaffades människans direkta äganderätt över människan, men människans äganderätt över människan fortfor genom minoritetens monopol på de rikedomar, som människan lever av. Att avskaffa och utrota människans utsugning av människan betydde att avskaffa minoritetens äganderätt över dessa rikedomar, avskaffa rätten till monopol över dessa tillgångar, som tillhör och bör tillhöra hela samhället. Om slaveriet var en barbarisk och avskyvärd institution, som direkt exploaterade människan, så är kapitalismen också en lika barbarisk och avskyvärd institution, som borde avskaffas. Och om dagens generation helt och hållet insett betydelsen av slaveriets avskaffande, kommer också framtida generationer av skolbarn att bli förvånade över att få höra att ett utländskt monopol var ägare till tiotusen "caballerías" jord, ägor som administrerades av en oförsämd funktionär, som härskade som ägare och herre, på samma sätt som vi idag förvånar oss över att en person var ägare till tiotals och hundratals och även tusentals slavar. Lika naturligt som en man slagen i bojar verkade för den samtida generationen, lika monstruös kommer han att förefalla för de kommande generationerna, mycket mer än för vår egen generation. För folken vänjer sig ofta vid att se monstruösa saker, utan att förstå deras monstruositet, och de vänjer sig vid att tycka, att vissa sociala fenomen är lika naturliga som att se månen gå upp på natten eller solen på morgonen, eller regnet eller sjukdomen, och anpassar sig slutligen till att se monstruösa institutioner som lika naturliga gissel som sjukdomarna.

Naturligtvis var det inte de privilegierade, som skulle fostra folket i de revolutionära idéerna. Det var inte de, som skulle öppna deras ögon, som skulle sända dem en alfabetisator, som skulle bygga dem en skola. Det var inte de privilegierade och utsugande minoriteterna, som skulle återupprätta vårt lands historia, som skulle återupprätta utvecklingen, som skulle hedra dem som möjliggjorde fosterlandets senare öde. För de som inte hade varit intresserade av revolutionen utan snarare av att förhindra revolutionerna, de som inte hade varit intresserade av rättvisan, utan av att profitera och göra sig rika på orättvisan, kunde aldrig vara intresserade av att lära ett folk sin ärofulla historia, sin rättfärdiga revolution, sin hjältemodiga kamp för värdighet och rättvisa. Därför fick denna generation uppleva erfarenheterna på ett mycket direkt sätt och lära känna de från utlandet organiserade expeditionerna föregångna av bombningar och piratangrepp. Där organiserade av imperialismens ledare, här organiserade av dem som endast på trettio år hade lagt beslag på det här landets rikedomar för att krossa revolutionen och för att på nytt etablera monopol över rikedomarna.

Det tillkom denna generation att också uppleva dagens annekitioner, alla epokers svaga, dagens Frivilliga — det vill säga, inte i den mening som ordet har idag eller i den mening som ordet guerillero har idag, utan i den mening det hade då. Frivilliga kallade man då dem, som förföljde de revolutionära kombattanterna, som mördade studenterna, som högg ner de sårade mambiserna med sina machetes, när de försökte att återhämta sig på sina eländiga och oskyddade fältläsarett.

Dessa människor är desamma som idag försöker förstöra landets rikedomar, desamma som idag

tjänar imperialismen, desamma som idag, fega och odugliga för arbete och uppförelser flyttar dit bort. När det här blev dags för arbete, när det blev dags att bygga upp landet, och frigöra de naturliga och mänskliga resurserna för att fullborda vårt folks öde, övergav de landet och ställde sig vid sidan av sina herrar i tjänst hos imperialismen, som inte bara är vårt folks fiende utan alla folks fiende.

Det föll på denna generation att lära känna kampens erfarenheter, kampen på det ideologiska planet, kampen mot den borgerliga demokratis anhängare i försvar för de legitima revolutionära teserna. Den fick lära känna kampen som sådan. Den fick vara med om de stora ideologiska striderna efter Revolutionens seger. Den fick uppleva den revolutionära processen. Den fick ställa upp mot USA-imperialismen, dess blockader, dess fientlighet, dess förljugna kampanjer mot Revolutionen, och den fick konfronteras med underutvecklingens enorma problem.

Vi bör säga att kampen upprepas i en annan skala, men även under andra omständigheter. 1868 och 1895 och under sextio år av formell republik — eller nästan sextio år — var revolutionärerna en minoritet. Maktinstrumenten var i händerna på de reaktionära, kolonialisterna, autonomisterna, de hade makten, de gjorde lagarna, mot revolutionärerna. Samma sak hände under hela kampen 1895 och samma sak inträffade ända till 1959.

Idag konfronteras vårt folk med liknande tendenser, samma återuppståndna reaktionära idéer, med de nya representanterna för autonomismen, annektionismen. De konfronteras med proimperialisterna och imperialisterna. Men konfrontationen sker under helt olikartade förhållanden.

1868 organiserade kubanerna sin regering i snårskogen; där förekom delningar och motsatsförhållanden utmärkande för alla politiska skeenden. Liknande saker skedde under loppet av dessa hundra år. De hjältemodiga, proletära kämparna i den formella republiken — Mella, Guiteras, Jesús Menéndez — hade att konfronteras med diktatorernas hejdukar och med exploatörerna, som assisterades av sina förmän och "guardia rural". De träffades av mördande kulor i exil eller på kubansk mark, i Mexiko eller i Morillo eller i Manzanillo. Eller också försvann de, som så många revolutionärer — liksom Paquito Rosales som var härifrån denna bygd. Under nittio av dessa hundra år hade Revolutionen inte kunnat omfatta hela landet, inte kunnat ta makten, inte kunnat konstitueras sig i en regering. Den hade inte kunnat utlösa de enorma krafterna hos folket. Om Revolutionen inte kunnat göra det, var det inte för att dåtidens revolutionärer var mindre begåvade än de är idag — nej absolut inte! utan för att revolutionärerna av idag har privilegiet att skörda frukterna av de hårda och bittra striderna, som utkämpades av gårdagens revolutionärer. För vi, revolutionärer av idag, har hittat en förberedd väg, en formad nation, ett folk medvetet om sina gemensamma intressen; ett mycket mer homogent folk, ett verkligt kubanskt folk, ett folk med en historia, historien som de själva skrev; ett folk med en tradition av kamp, rebellanda och hjältemod. Och den aktuella generationen fick privilegiet att nå fram till den etapp, då folket slutligen efter nittio år etablerar sin makt. Det var inte längre kolonialisterna och deras allierade, som satt vid makten. Det var inte längre de imperialistiska nordamerikanska ockupanterna och deras allierade, autonomisterna och nyannektionisterna, Revolutionens fiender, som satt vid makten.

Därför konstitueras folkets makt vid detta tillfälle. Den verkliga makten av folket och för folket — inte makten i motsättning till folket, vilket hade varit den makt man hade levt under i mer än fyra sekler. Nämligen de fyra seklerna från kolonialtiden, då spanjorerna här i närheten brände indianen Hatuey till döds, tills Batistas hejdukar, dagarna innan hans nederlag, mördade och brände ihjäl revolutionärerna. Det var för första gången makten mot monopolen, mot intressena, mot privilegierna och mot de mäktiga i samhället. Det var makten mot privilegiet, det var makten

mot exploateringen, det var makten mot kolonialismen och imperialismen. Det var för första gången som makten var med fosterlandet och för fosterlandet. Det var för första gången, som makten var med folket och för folket. Och det var inte legoknektarnas vapen som bestämde, det var inte imperialisternas vapen, utan de vapen som folket erövrade från sina förtryckare, vapen som folket erövrade från gendarmerna och väktarna av de imperialistiska intressena. Ett folk blev en armé. Denna generation fick för första gången möjlighet att börja arbeta från denna nya maktställning, från denna revolutionära maktställning, som omfattade hela landet.

Det är klart att klassfienderna, exploatörerna, oligarkerna, imperialisterna, inte kunde stödja denna makt. De måste vara emot denna makt. De politiska kannstöparna, "botelleros"⁹, parasiter av alla sorter, spekulanterna, hasardspelens profitörer och profitörerna på mänskliga laster, prostitutionens propagandister, tjuvarna, de som skamlöst rånade sjukhusen och skolorna, de som stal de pengar som skulle användas till vägbyggen, ägarna till tiotusentals "caballerías" av den bästa jorden, ägarna till de största fabrikerna, exploatörerna av våra bönder och av våra arbetare, de kunde inte vara för denna makt utan måste vara mot den.

Sedan dess utvecklar folket vid makten sin kamp, inte mindre svår, inte mindre hård, mot USA-imperialismen, det mäktigaste imperialistiska fästet, världsreaktionärernas gendarm. En makt, som är van att krossa regeringar, som försöker sig på en väg till befrielse, van att störta den genom statskupper och genom invasioner av legotrupper, van att krossa de politiska rörelserna genom ekonomiska repressalier, har fått hela sin teknik, alla sina resurser, hela sin makt slagna i spillror mot revolutionens fäste.

Revolutionen är resultatet av hundra års kamp, resultatet av den politiska utvecklingen, av det revolutionära medvetandet beväpnat med det modernaste politiska tänkandet, beväpnat med den mest moderna och vetenskapliga uppfattningen av samhället, historien och ekonomin, nämligen marxism-leninismen; det vapen som kom att fullständiga vårt historiska arv och våra revolutionära erfarenheter. Och revolutionen är inte endast beväpnad med denna erfarenhet och med detta medvetande, utan den är som ett folk, som har lyckats övervinna de faktorer, som splittrat det, gruppdelning, "caudillismo", regionalismer, för att bli en enda kraft, för att bli till ett enda revolutionärt folk. För när vi talar om folk talar vi om revolutionärer; när vi säger folk berett på att kämpa och dö, tänker vi inte på de "gusanos"¹⁰ eller de få klenmodiga som är kvar: vi tänker på dem, som har den legitima rätten att kalla sig kubaner och kubanskt folk, liksom våra mambiser hade rätt att kalla sig våra kombattanter. Ett integrerat folk, enat, lett av ett revolutionärt parti, ett parti som är ett militant avantgarde.

Martí förverkligade Revolutionen genom att organisera de revolutionäras parti. Och det fanns bara ett parti för de revolutionära! Och de, som inte var med i de revolutionäras parti, var med i de spanska kolonialisternas parti, eller i annektonisternas parti, eller i autonomisternas parti.

Så, även idag, har folket med sitt parti, som är dess avantgarde, utrustat med de modernaste uppfattningarna, beväpnat med hundra års erfarenhet, med ett revolutionärt, politiskt och patriotiskt medvetande, som är i högsta grad utvecklat, lyckats segra över hundraåriga belastningar och skapa denna enhet och denna revolutionens kraft.

Det Tioåriga Kriget, som Martí sade, förlorades inte för att fienden ryckte svärdet ur vår hand, utan för att vi lät det falla. Efter tio års kamp, ansikte mot ansikte mot imperialismen, har inte ens imperialismen kunnat rycka svärdet ur vår hand och vårt enade folk kommer aldrig att låta svärdet falla!

⁹ Korrumperade politiker som utnyttjar sitt inflytande och ställning för att favorisera anhöriga och vänner.

¹⁰ Ordet betyder maskar. Så kallas på Kuba de kubaner som lämnar landet och Revolutionen.

Denna revolution förlitar sig på privilegiet att kunna räkna det revolutionära folket som en del av sig själv, ett folk vars medvetande utvecklas och vars enhet är oförstörbar. Ett enat revolutionärt folk kommer att vara oövervinnerligt, om det är beväpnat med de mest revolutionära uppfattningarna, med den djupaste patriotismen. Det internationalistiska medvetandet och den internationalistiska uppfattningen utesluter inte på något sätt begreppet patriotism — revolutionär patriotism. Denna är fullkomligt förenlig med den revolutionära internationalismen.

Denna årsdag inträffar, då folket nått högst i sitt medvetande och sin arbetsanda. Med anledning av hundraårsdagen beslutade det som hyllning till den hjältemodiga guerillakrigaren — som stupat ärorikt på nästan samma dag — att utföra en ansträngning värdig denna dag, och lyckades på en enda dag plantera 1031 caballerías av sockerrör.

Låt detta stå som ett exempel för vad ett folk är i stånd att göra, när dess intelligens, dess energi, dess potentiella krafter utvecklas.

Jag måste säga, att denna siffra verkligen överstiger de mest optimistiska siffrorna, som man skulle kunna tänka sig. Det behövs ett folk, som verkligen arbetar för att åstadkomma något sådant, det behövs ett verkligen medvetet och inspirerat folk för att åstadkomma en sådan prestation.

Denna hyllning, denna årsdag, äger rum då Revolutionen nått som högst. Men detta betyder inte att hundra års kamp markerar slutet av kampen, ty vem kan veta hur många år till vi måste kämpa? Men aldrig någonsin har vi haft en bättre position än idag; aldrig var vi varit bättre organiserade, aldrig har vi varit bättre beväpnade, inte enbart beväpnade med vapen, utan med idéer. Vi har aldrig någonsin vare sig varit bättre organiserade eller bättre beväpnade med idéer och vapen. Och vi kommer att fortsätta att beväpna oss på båda sätten, vi kommer att fortsätta att organisera oss, och vi kommer på så sätt att ständigt göra oss starkare.

Imperialismen är där mittemot, med en hotande och oförskämd attityd; de mest reaktionära krafterna sticker upp sina huvuden, de mest bakåtsträvande och aggressiva grupperna skymtar redan som dominerande faktorer i deras lands framtida politik.

Vi firar denna årsdag, detta århundrade, dessa hundra år, inte i lycksalig fred, utan mitt i striden, under hot och faror. Men aldrig som nu har vi varit medvetna, aldrig som nu har allt varit så klart för oss.

Denna generation kommer inte enbart att begränsa sig till att fullborda en etapp, att nå vissa bestämda mål, att en dag kunna uppvisa ett uppfyllt mål, en fullgjord historisk uppgift: ett fritt land, verkligen fritt, en segerrik revolution, en makt av och för folket. Utan denna Revolution måste även försvara dessa mål, för fienden kommer inte att resignera så lätt. Imperialismen, med utnyttjande av sina resurser, kommer inte att lämna oss ifred. Och hatet från fienden växer i takt med Revolutionens styrka, i takt med att deras ansträngningar visat sig fåfänga.

Hur långt går de? Otroligt långt på alla sätt. De gör sig rentav till groteskt åtlöje.

Nyligen läste vi ett telegram, som handlade om en spansk präst, som organiserade bönemöten i Miami mot Revolutionen. Denne bad, enligt vad han sade, för att Revolutionen skulle krossas. Han läste till och med mässor och böner för att vi, revolutionens ledare, skulle dö i en olyckshändelse eller bli mördade, så att Revolutionen skulle krossas.

Hur misstar de sig inte, om de tror att Revolutionen kan krossas på något sätt! Det är helt enkelt onödigt att påpeka det. Nu mindre än någonsin!

Men denna reaktionärernas filosofi, denna imperialisternas filosofi är besynnerlig.

Och de sade själva, att när de organiserade ett kontrarevolutionärt möte kom det knappast tvåhundra. När de organiserade ett bönemöte mot Revolutionen kom det tusentals ”gusanos”. Detta visar givetvis att kontrarevolutionen har kvar hela ”gusanera”¹¹ av löjliga och skenheliga, som samlar sig för att hålla mässor. Se vilken religiös anda, som finns hos dessa troende! Se vilken religiös anda, som finns hos denna präst, som läser mässor för att folk skall mördas eller för att folk skall dö!

Sannerligen, om prästen skulle säga oss, att det finns en bön för att krossa imperialisterna, skulle vi absolut vägra att använda sådana böner; och om prästen skulle säga till oss, att det fanns en bön för att jaga bort imperialisterna, om de invaderade det här landet, skulle vi säga till denna präst: dra åt helvete med er bön, vi kommer själva ta oss uppgiften att förjanta inkräktarna, imperialisterna, med våra gevär och våra kanoner.

Vietnameserna ber inte böner mot imperialisterna. Det hjältemodiga koreanska folket bad inte heller några böner mot imperialisterna. Lika litet bad våra milissoldater några böner mot legoknektarna, som kom beväpnade med dödsallar, krucifix, och jag vet inte vad. De kom i Guds namn med präst och allt, för att mörda bondekvinor, för att mörda barn, för att förstöra det här landets rikedomar. Vi vet hur långt reaktionärerna har sjunkit, hur de har prostituerat sina egna uppfattningar och doktriner. Givetvis är detta typiskt för imperialisternas allierade, typiskt för ”gusanera”.

Men givetvis är det inte prästens böner eller hans samling av skenheliga, som skulle bekymra den här revolutionen. Det är imperialismen med sina militära och tekniska resurser. Och det är mot denna imperialism och mot dessa hotelser, som vi alltid bör vara beredda och ständigt bör förbereda oss.

Kunskapen om vårt lands historia kommer inte endast att berika vårt medvetande och vårt tänkande, utan studiet av vårt lands historia kommer också att hjälpa oss att finna en outtömlig källa av hjältemod, en outtömlig källa av offervilja och av kampanda.

Vad dessa kämpar gjorde, nästan obehäpnade, bör alltid tjäna som inspiration för revolutionärerna av idag, bör alltid vara skäl för förtroende för vårt folk i dess styrka, i dess stridsduglighet, i dess öde. Det bör alltid ge vårt land visshet om, att inget eller ingen i denna värld skall kunna besegra oss, inget eller ingen i denna värld skall kunna krossa oss, och att denna Revolution inte kan besegras av något!

För på samma sätt som detta folk har kämpat under hundra år för sitt öde, är det i stånd att kämpa ytterligare hundra år för detta samma öde. På samma sätt som detta folk var i stånd att offra sig mer än en gång, kommer det att vara i stånd att offra sig så många gånger som det skulle vara nödvändigt.

Dessa fanor som vajade i Yara, i La Demajagua, Baire, i Baraguá, i Guáimaro, dessa fanor som fladdrade, när slaveriet avskaffades, dessa fanor som ledde vårt land revolutionära historia kommer aldrig att halas. Dessa fanor och vad de står för kommer att försvaras av vårt folk till sista blodsdroppen.

Vårt land vet, vad det var igår, vad det är idag, och vad det kommer att bli imorgon. Om vi för hundra år sedan inte kunde säga, att vi hade en kubansk nationalitet, ett kubanskt folk, om vi för hundra år sedan var de mest efterblivna på denna kontinent ... En dag på Martí's tid betecknade den oförskämda imperialistiska pressen med ett oerhört förakt det kubanska folket som förvekligt, och använde som argument, bland annat, åren som det hade genomlidit under det

¹¹ Ordet betyder maskbo, och sammanhänger med ordet gusano. (Se not 10).

spanska herraväldet, och visade på så sätt en otrolig okunnighet om de historiska och sociala faktorerna, som formar folken och om de kubanska omständigheterna, vilket motiverade ett svar från Martí i en märklig artikel kallad ”Upprättelse för Kuba”.

Nåväl, de kunde 1889 fortfarande använda dessa skymfande uttryck mot landet, för de ignorerade dess heroism och dess ensamma kamp mot den starkare fienden; de kunde säga oss att vi var de mest efterblivna. Det är sant, och det är inte den här nationens fel. Det gick inte att skylla något på en, nation, som inte existerade, på ett folk, som inte existerade som sådant. Men om den nation, som existerar, kan ingen säga, att den är den mest efterblivna, sedan den skapades genom deras blod, som här reste sig den tionde oktober 1868 — en nation som formades i denna tradition, en nation som började göra sig gällande i historien, som började att utveckla sitt politiska tänkande och sitt medvetande, som hade förmånen att kunna räkna med enastående män både som tänkare och som kombattanter. Vi är inte längre endast folket som för hundra år sedan avskaffade slaveriet; vi är inte längre det sista som avskaffade slaveriet, det vill säga människans äganderätt över människan: Vi är idag det första på denna kontinent som avskaffat människans exploatering av människan!

Vi var det sista som började, det är sant, men vi har nått längre än någon annan. Vi har utrotat det kapitalistiska exploateringssystemet. Vi har gjort folket till verkliga ägare av sitt öde och sina rikedomar. Vi var de sista, som befriade oss från kolonialmakten, men vi har varit de första, som befriade oss från imperialismen. Vi var de sista, som befriade oss från ett produktionssätt baserat på slavar; de första, som befriade oss från det kapitalistiska produktionssättet, och samtidigt från dess ruttna politiska och ideologiska struktur. Vi har rivit ner lögnerna, med vilka de försökte lura oss under så många år. Vi håller på att upprätta den historiska sanningen. Vi har återerövrat våra rikedomar, våra gruvor, våra fabriker, våra skogar, våra berg, våra floder, vårt land.

— — —

Vi är idag det samhälle, som på denna kontinent nått den högsta graden av medvetande och politisk nivå. Vi är den första socialistiska staten! De sista igår. De första idag på vägen mot framtidens kommunistiska samhälle! Det verkliga samhället för människan åt människan, broderskap mellan människorna.

Och nu kämpar vi inte enbart för att utrota de laster och institutioner, som skapar en negativ relation mellan människan och produktionsmedlen, utan vi försöker att höja det mänskliga medvetandet till sin högsta nivå. Vi strider inte enbart mot de institutioner som förslavade människan utan mot egoismen som ännu förslavar många människor, mot individualismen som skiljer en del människor från samhället. Det vill säga: vi strävar inte enbart efter att befria människan från det tyranni, som tingen utövade på människan, utan från de sekelgamla idéer, som fortfarande tyranniserar människan.

Därför kan vi påstå, att från den 10 oktober 1868 till idag, 1968, har vårt folks väg varit en oavbruten väg framåt, en väg av snabba framsteg åter och återigen. Vi har mer än nog skäl för att betrakta denna historia med stolthet. Vi har många skäl för att betrakta denna historia med djup tillfredsställelse. Vår historia fyller hundra år. Inte kolonialmaktens historia, som är äldre, utan den kubanska nationens historia, det kubanska fosterlandets historia, det kubanska folkets, dess politiska tänkandes och revolutionära medvetandes historia.

Vägen vi gått är lång under dessa hundra år och intensiv är också viljan och beslutsamheten att fortsätta framåt oförtrutet. Orubblig är vår avsikt att fortsätta att bygga denna vackra historia, med större tillförsikt än någonsin, med mer arbete än någonsin, med fler uppgifter framför oss än någonsin: i konfrontation med USA-imperialismen, i försvar för Revolutionen där det är

nödvändigt, i kamp mot underutvecklingen för att driva fram alla våra naturtillgångar, för att tillfullo utveckla hela energin hos vårt folk, alla dess intellektuella möjligheter.

Och dessa kommer att bli våra uppgifter: försvara Revolutionen mot imperialismen, fördjupa vårt medvetande i vår marsch framåt, förstärka vårt revolutionära tänkande genom studiet av vår historia, gå till rötterna hos detta revolutionära tänkande, och föra kampen mot underutvecklingen framåt.

Någon av er talade just nu om de tio miljonerna.¹² De tio miljonerna är praktiskt taget en vunnen strid i det här landet genom den enorma drivkraften hos vårt arbetande folk. De tio miljonerna är en del av den större kampen, som är kampen mot underutvecklingen och mot fattigdomen.

Många gånger profanerades våra frihetshjältars namn från de hycklande och lögnaktiga politikernas estrader. Tjuvar och bedragare anropade namnen på Martí, Maceo, Céspedes, Agramonte och alla patrioter. Med hyckleri nämnde de dessa namn. Egentligen glömde de allt, svek de allt.

Detta land borde ha minnesstenar, på varje plats där kubanerna kämpat, på varje plats där de utkämpat strider. Bedragarna brydde sig inte om att lämna ett minne ens en gång där striden vid Peralejo eller vid Las Guásimas eller vid Palo Seco utkämpades — dessa platser där invasionens strider ägde rum. Det lät dem vila i glömskan, täckta av snår eller damm, utan något minnesmärke.

Många gånger försökte bedragarna använda våra hjältars namn för att tjäna sina vidriga syften.

Därför kan vi, denna generations revolutionärer, vårt revolutionära folk, känna djup tillfredsställelse att bringa Céspedes och kämparna för vårt oberoende sin hyllning, den mest ärliga, den mest uppriktiga, den djupaste: hyllningen från ett folk, som skördat frukten av deras offer, och efter hundra år bringar dem denna hyllning från ett enat folk, ett folk med makt, ett medvetet folk, från en segrande revolution, beredd att bestämt fortsätta framåt utan att ge vika, berett att ständigt, oöverbinnerligt fortsätta sin marsch framåt!

Låt oss ropa med befogad rättighet:

Leve det fria Kuba!

Leve den 10 oktober!

Leve den segerrika Revolutionen!

Leve de hundra åren av kamp!

Fosterlandet eller döden!

Vi skall segra!

Mer av Fidel Castro

[Historien skall frikänna mig!](#) (1953)

[Socialistisk och demokratisk revolution i Kuba](#) (1961)

[Från Martí till Marx](#) (1961)

[Andra Havannadeklarationen](#) (1962)

¹² De tio miljonerna: Kubanerna har satt tio miljoner ton som slutmål för sockerskördens 1970.